

La biografia parlamentària en la historiografia basca

Giovanni C. Cattini

Universitat de Barcelona
Facultat de Geografia i Història
Departament d'Història i Arqueologia
Montalegre, 6
08001 Barcelona

Joseba Agirreazkuenaga i Mikel Urquijo (dirs.), *Diccionario biográfico de los diputados y diputadas del Parlamento Vasco (1980-1984)*, 2 vols., Bilbao, Eusko Legebiltzarra / Parlamento Vasco, 2021.

La labor investigadora de Joseba Agirreazkuenaga i de Miquel Urquijo, ambdós catedràtics de la Universitat del País Basc, és força coneguda per als lectors de *Cercles. Revista d'Història Cultural*, però no és sobrer subratllar la seva aposta per la revalorització de la biografia en la història contemporània. Aquesta comesa s'ha centrat en la seva especialització en els estudis prosopogràfics i en la biografia modal perquè, com explicaven ells mateixos en la nostra revista:

[...] la biografía se entiende y define en el intercambio con los demás. Es el otro quien hace la definición y construye la percepción. Y en el intercambio, los datos biográficos permiten la construcción de un modelo en función de una materia u objetivo. Pero ésta sirve también para hacer visibles a las personas invisibles de la historia ya que es necesaria la apelación a los

Giovanni C. CATTINI, «La biografia parlamentària en la historiografia basca». *Cercles. Revista d'Història Cultural*, 25, 229-233 ISSN: 1139-0158. ISSN-e: 1699-7468. DOI: 10.1344/cercles2022.25.1022. Data de recepció: 20/11/2021. Data d'acceptació: 19/12/2021. Data de publicació: 11/11/2022.

gccattini@ub.edu | orcid.org/0000-0002-3091-5813

hábitos del grupo. Desde la regla estructural establecida como forma ordinaria cabe realizar la valoración de los individuos a partir del estudio de la trayectoria de su vida en un contexto, un espacio y un tiempo determinados.¹

Aquesta aposta ha estat molt fructífera, ja que ha permès la redacció d'una desena de diccionaris de referència, des del pioner *Diccionario biográfico de los parlamentarios de Vasconia 1808-1876* (1993), passant pels diferents volums dedicats als alcaldes de Bilbao, als diputats de Bilbao o d'Àlaba, fins al punt culminant del procés que són els tres volums dedicats als parlamentaris espanyols a Cadis (2010) i el DVD que inclou el personal polític de les Corts Generals per al període 1820-1854 (2013). Amb el present volum, el grup de recerca *Biography & Parliament* de la Universitat del País Basc, dirigit pel Dr. Agirreazkuenaga, s'obre a una nova línia d'investigació dedicada ara al personal de la nova Administració autonòmica instaurada al País Basc el 1980, bona part de la qual és representada per persones que ara ja estan retirades de la política. El fruit d'aquesta labor es tradueix en dos voluminosos volums que sumen 1.097 pàgines dedicades als homes i les dones que encapçalaren la construcció de l'autonomia basca.

En l'estudi introductori, els directors de l'obra expliquen el marc de les seves recerques i la dificultat de la comesa de redactar biografies de persones encara vives i no poder-se basar en el treball d'arxiu tradicional, impossibilitats per la proximitat als esdeveniments. Així, aquest equip de setze investigadors de la Universitat del País Basc ens ofereix un estudi innovador sobre el repte de la

1 Joseba AGIRREAZKUENAGA i Mikel URQUIJO, «Desafíos de la biografía en la historia contemporánea», *Cercles: Revista d'Història Cultural*, 10, 2007, p. 70.

prosopografia en els temps actuals. Com recorden els autors de l'estudi introductori, el present diccionari es fonamenta àmpliament en les entrevistes orals fetes als diputats, ja que cinquanta-set de vuitanta-un eren vius en el moment de redactar el treball. La fitxa biogràfica de les persones estudiades té com a finalitat entendre la individualitat, però també el col·lectiu que representa i els seus contactes socials. Totes les biografies tenen diferents nivells d'explicació, que estructuraven en els cercles familiar, material, sociocultural, polític i parlamentari. Les fitxes es complementen amb un llistat de fonts i bibliografia sobre el personatge analitzat que inclou un apartat sobre les fonts orals, un segon sobre els arxius consultats, un tercer que analitza els blogs utilitzats per recopilar informació, un quart sobre les fonts hemerogràfiques utilitzades i, finalment, la bibliografia i els articles emprats.

La imatge que ens ofereix el diccionari se centra en una pàgina fonamental de la història del País Basc i de la transició a la democràcia, marcada per la violència d'ETA i dels GAL. Ens explica la força que tenia el moviment independentista i les contradiccions de les societats basca i espanyola que sortien de la dictadura i que s'enfrontaren amb uns reptes d'una grandíssima complexitat. En aquest marc, les eleccions del 9 de març de 1980 inauguraren la nova realitat autonòmica basca. En aquella avinentesa, els 60 diputats, 20 per cada província basca, van ser repartits d'aquesta manera: el Partit Nacionalista Basc fou la força més votada, amb 25 diputats, seguit per Herri Batasuna, amb 11, el Partit Socialista Obrer Espanyol, amb 9, Euskadiko Ezquerria, amb 6, Unió de Centre Democràtic, també amb 6, Aliança Popular, amb 2, i el Partit Comunista d'Espanya, amb 1 representant. D'aquesta primera fornada de parlamentaris podem destacar la minsa presència femenina: entre les 81 persones biografiades només hi podem trobar cinc dones, quatre del Partit Nacionalista Basc i una d'Herri Batasuna.

El diccionari ens permet llegir les vides i els fets d'aquesta generació que caracteritzà la primera administració autònoma basca, però també inclou un perfil complet de molts diputats que arriba gairebé fins als nostres dies. Així, podem destacar l'acurada atenció prestada a l'activitat política de l'històric dirigent Iñaki Anasagasti, que, amb més de cinquanta pàgines, és sens dubte l'entrada més llarga del diccionari. La seva biografia ens permet resseguir els seus passos des de l'exili, on neix, fins al retorn a la pàtria, la seva militància en la clandestinitat i, després, la seva vida pública, on tenim constància de les seves actuacions en la premsa i, sobretot, de la seva intensíssima activitat parlamentària: és una trajectòria que va des del primer Parlament Basc a la seva entrada al Congrés dels Diputats el 1986, en el qual romandrà fins al 2004. A les Corts Generals, Anasagasti fou un actor i al mateix temps un observador privilegiat dels grans canvis que caracteritzaren la vida espanyola al llarg dels divuit anys en què hi participà activament i d'una manera crítica des de la primera fins a l'última intervenció, en què acusà Aznar de considerar-los «un incordio político» (vol. 1, p. 171). De les Corts Generals, Anasagasti passà al Senat, encapçalant la llista per Biscaia des de l'any 2004 fins al 2011. Cal remarcar que el present diccionari ofereix també unes pistes de gran interès sobre l'autobiografia i la complexitat de les vides de les persones. Ens sembla suggeridor, en aquest sentit, llegir l'entrada de Mario Onandia (1948-2003), que ens permet resseguir la seva trajectòria vital des de la lluita antifranquista, que el porta a militar a ETA, fins a la creació d'Euskadiko Ezquerria durant la Transició, per la qual fou diputat al Parlament Basc durant tres legislatures, o al seu paper en la creació del Partit Socialista d'Euskadi - Euskadiko Ezkerra (1993), que el portà a ser senador per Gipúscoa en les eleccions del 1993 i el 1996. En un arc cronològic tan complex, tenim constància de les seves intervencions parlamentàries i al Senat, així com una referència als diaris dels quals va ser col·laborador habitual i un llistat de tots els llibres que va publicar.

Aquest parell d'exemples de biografies del present *Diccionario biográfico de los diputados y diputadas del Parlamento Vasco (1980-1984)* ens donen una idea que aquest estudi serà una eina de gran utilitat per a tot el personal investigador interessat tant en la història biogràfica com en la del passat recent basc i espanyol.

Els continguts de la revista estan subjectes a la llicència Creative Commons Reconeixement (by). Es permet qualsevol explotació de l'obra, incloent-hi una finalitat comercial, així com la creació d'obres derivades, la distribució de les quals també està permesa sense cap restricció.